

Jakob Maksimiljan

po Božjem usmiljenju knez in škof Lavantinski,
prisednik sedeža Njih Svetosti, Rimskega papeža,
dohtar bogoslovja

i. t. d. i. t. d.

Vsem vernim svoje škofije pozdrav in blagoslov od Gospoda.

Ko je Bog prvega človeka Adama vstvaril, je rekel: „Ni dobro človeku biti samemu“, in mu je dal pomočnico. (1 Mojz. 2.) Bog sam je tedaj enega človeka na pomoč drugega zavrnil, in s tem jasno razodel, da je njegova sveta volja in premodra naredba, da kakor vsi enaki poklic imamo, si tudi vsi med seboj pomagamo, da te poklic izpolnujemo, in po tem izpolnjevanji svoj poslednji cil in konec, namreč večno zveličanje, dosežemo. Rekel sem: to je Božja volja in Božja naredba.

Božja volja je, da človek njemu izročene moči in zmožnosti izobrazuje, rabi in v dobro obrača. To vse zamore pa le storiti v družbi z drugimi. Tedaj bi bilo gotovo zoper voljo Božjo, ako bi se človek, misleč, da sam sebi zadostuje, takó rekoč sam na sebe postavil; vse le na sebe obračal; vse le v svoj prid delal; sploh ako bi tako ravnal, kakor da bi imel le dolžnosti do samega sebe, ne pa tudi do drugih ljudi; kakor da bi smel v vseh rečeh le na svoj lastni dobiček gledati, in nikakor ne bil dolžen, tudi na korist in blagor drugih se ozirati.

Začenši s trenutkom, ko človek, kakor novorojeno dete na svet stopi, potrebuje pomoči drugih; brez nje bi začel hirati — in bi moral poginiti: ne le telesno, temveč tudi duševno. Njegove dušne moči, njegovi talenti bi tako rekoč mrtvi ostali, ako bi jih domača družina, in zlasti oni, katerim je njegov uk in njegova izreja izročena, ne izbujali, likali in krepčali. Celó vsakemu človeku prirojeni nravní čút, kateri se v našem srcu skozi vest razodeva, ki nas zdaj opomina, zdaj hvali pa zopet svari, bi bil enak dobro obsejani, potem pa zapuščeni njivi, o kateri naš Izveličar v priliki reče (Luk. 8.), da je trnje, namreč huda nagnjenja in strasti, vsejano seme zadušilo, še preden je vzrastlo, tako da ga na njivi ni bilo več znati.

Vidite, ljubi moji! koliko je ležeče na izreji in na poduku človeka.

Že od prve vzbuje in vadbe, katero vaši otroci od zvonaj prejmejo, je odvisno, kakšni bodejo, kedar odrastejo; ali bo dobro seme, ki ga je Bog v naravnih darovih v njih pamet in srce vsejal, nerodovitno ostalo, morebiti še kali ne pognalo; bo li dober ali slab sad obrodilo.

Da rečem kratko; — neovrgljiva resnica je, kateri spričevanje daje izkušnja vseh časov: človek bo, kar bo, pred vsem po vpljivu drugih ljudi na njega — to ravno pa se zamore le v družbi zgoditi.

Ni li tedaj Božja naredba, da človeškega roda v njegovi zgodovini nikdar brez družbinske zaveze ne najdemo? Gotovo.

Za časno varstvo in blagostanje skrbi človeku država; zastran večnega zveličanja ga je Bog na cerkev zavrnil.

Obe družbi, država in cerkev, imate svoje korenine že v dobi začetka človeškega roda; — tam v paradizu, kjer je Bog rekel: „Ni dobro človeku biti samemu“.

Kakor verni kristijani sicer vemo, da je cerkev prav za prav še le Božji Sin vstanovil in na svet postavil; vendar pa se zamore po vsej resnici reči: kakor sta bila prva človeka tudi prva državljana; isto tako je bila cerkev že takrat vtemeljena, namreč po obljubi Onega, kateri bo kači glavo strl. V tem pomenu je krščanstvo in sv. cerkev tako stara, kakor rod človeški.

Če tako preljubi moji! našo sv. katoliško cerkev spoznavamo, kako častljiva in vzvišena se nam izkazuje! Z začudenjem kličemo: kakošna družba je to! In udje te družbe smo mi po Božjem neskončnem usmiljenji.

V tej družbi, ki ves svet obsega in sebi enake nima, pa so se že od nekdaj ustanovljale manjše družbe, kakor so ravno v raznih dobah nanašale potrebe vernih kristjanov, kateri v teh družbah dušno in telesno pomoč iščejo in nahajajo. Te manjše družbe so tako rekoč veje na velikem drevesu sv. cerkve. Prav zato se le takrat in tako dolgo veselo razraščajo in sad rodijo, dokler so živo z deblom zvezane in od njega živež dobivajo.

Opominam vas na razne duhovne redove naše cerkve, katerim more vsak poznanec cerkvene zgodovine spričevanje dati, da so sjajno vstrezali onim posebnim potrebam sv. cerkve, ktere so jih rodile. V mislih še imam mnogoštevilne pobožne družbe in bratovščine, ktere kjerkoli veselo razcvetajo, tudi glasno pričujejo, da tamkaj krščansko mišljenje in duhovno življenje še ni zamrlo.

Resnično, v tolažbo mi služi, da tudi v moji škofiji takih družb in bratovščin ne manjka, in da je število deležnikov veliko. Kaj družega zamorem še želeti, kakor da bi vsi udje — ktere koli bratovščine — to svojo vdeležbo ne sicer kakor namen, pač pa kakor sredstvo smatrali in rabili v lastno posvečenje in v večo čast Božjo. —

Ako vam toraj, predragi moji! v denešnjem pastirskem listu novo bratovščino priporočam, v zaupanji, da bo tudi v moji škofiji dobro zemljo našla, kakor že v sosednih veselo razcveta, gotovo tega ne delam zato, da bile število bratovščin pomnožil, kajti Bog na število ne gleda, tudi ne zato, da bi vam kaj nepotrebne na vest na-

ložil; temveč le zavolj važnosti te bratovščine in ker se z njo nikomur sila ne dela; kajti popolnoma na prosto voljo vam je dano, da ji pristopite ali ne prestopite. V mislih pa imam „bratovščino večnega češčenja presvetega Rešnjega telesa in v pomoč ubogim cerkvam“.

Namen te družbe pove že njeno ime. Je namreč dvojni.

Prvič češčenje Božjega Odrešenika v najsvetejšem zakramentu, in sicer po takem načinu, da to češčenje z ozirom na celo škofijo ne bode nikdar in nijeno uro ne po dnevi in ne po noči prenehalo. Družbina pravila, ktera se vam bodo takoj v roke dala, kakor hitro se upanje za obstanek družbe pokaže, vas bodo prepričala, da ta dolžnost ni nikakor tako težavna, kakor se na prvi videz dozdeva, kajti ure češčenja si bote lahko sami po svoji zložnosti izbirali. Je pa družba v ta posebni namen sedanjemu času primerna? Gotovo. Je morebiti celo kaj novega, poprej v cerkvi neznanega? Nikakor ne.

Lansko leto sem namreč vašim dušnim pastirjem vprašanje v preudarek postavil, ali bi se zamoglo po njih misli in po zgledu sosednih škofij tudi pri nas vpeljanje te družbe vsaj poskusiti, in ali se ni bati, da bi nam ta poskušnja spodletela? To vprašanje so v svojih tako imenovanih dušno-pastirskih shodih resno in na vse strani preudarili in rešili. Dozdeva se mi primerno, da vam sklep teh pogovorov tukaj priobčim.

Navede se najpoprej dvojni vzrok prvotnega vpeljanja te — kakor sem že rekel — nikakor ne nove bratovščine. Prvi je vzet iz predmeta samega. Zakrament presvetega Rešnjega telesa je kakor središče življenja sv. cerkve v obče, tako tudi središče duhovnega življenja vsakega vernega kristjana posebej. Po pravilu, da ljubezen zopet ljubezen tirja, se pa z vedno pričujočnostjo Kristusovo v presvetem zakramentu najlepše vjema vedno češčenje od strani vernikov.

Drugi je vzet iz okoliščin časa. Češčenje presvetega zakramenta je bilo sicer že od začetka cerkve sladka vaja vseh pobožnih duš; ali ko so začeli krivoverci v 16. stoletju prav te verski člen od vedne pričujočnosti Kristusove v presvetem zakramentu nesramno zasmehovati in te zakrament skruniti z najostudnejšimi dejanji, je morala v pobožnih srcih želja nastati, za tolike oskrumbe dati Kristusu v presvetem zakramentu ne le dostojno zadostenje, ampak temu zadostenju dati tudi zvonajni, javni in slovesni izraz. V te namen pa se je najbolj pripravna dozdevala osnova cerkvenih bratovščin. In tako se zgodilo, da je že papež Pavl III. s pismom od dne 30. oktobra 1539 prvo bratovščino presvetega zakramenta potrdil za cerkev v Rimu, sopro Minerva imenovano. Družba večnega češčenja pa je sad 17. stoletja. V to se je Bog poslužil svete device Mehtilde, s priimkom od presvetega zakramenta. Dne 12. marca l. 1654 vršila se je v njenem samostanu v Parizu prva slovesna molitvena ura zadostenja pred sv. Rešnjim telesom, ktere se je tudi takratna francoska kraljica, v obleki spokornice vdeležila. — Nunam so se zdajci pridružili pobožni svetovni kristjani in l. 1674 je potrdil papež Klemen X. prvo svetovno bratovščino večnega češčenja, ktera se je v 18. stoletju že tudi v Avstrijo razširila. Velika cesarica Marija Terezija se je v Tirnovi kakor prvi ud vpisala, in poskrbela, da so se knjižice, to družbo zadevajoče,

v razne jezike našega cesarstva prestavile. Proti koncu minolega stoletja je imela ta družba v Avstriji že sto in sto tisoč udov, kateri so noč in den sv. Rešnje telo častili.

Sv. Benedikta častimo ne le za očeta po njem imenovanega duhovnega reda (benediktinarjev), temveč v nekem zmislu tudi za očeta vseh drugih redov na zahodu, kajti iz njegovega pravilnika so več ali manj vsi drugi zajemali. In ta redovni oče je dal svojim duhovnim sinom in hčeram za prvo in največjo pravilo ukaz: moli in delaj.

Zares modro in zlato pravilo, ki nam kaže najvarnejšo pot proti nebesom!

Prav zato so tudi drugi redovni očetje to pravilo kakor zvezdo voditeljico pred očmi imeli, n. pr. že pred Benediktom sv. Bazilij Veliki, ki ga zopet za očaka duhovnih redov na jutru častimo. Po tem pravilu namreč so si vsi prizadevali, vaje molitve v lepo soglasje spraviti z vajami telesnega, včasih prav težkega dela.

Tudi družba večnega češčenja, o kateri govorim, je isto storila in je prvemu namenu: moli, pridjala še drugega Bogu ne manj dopadljivega: delaj.

Družba veljeva: Moli Božjega Izveličarja v podobi belega kruha skritega, ki je sklenil do konca sveta v tem zakramentu med nami prebivati, pa tudi delaj v večjo čast in slavo tega zakramenta. Pomagaj — zlasti z delom svojih rok, da bo hiša, kjer prebiva, tolikega gospoda dostojna; da se ne bode pri mešni daritvi, v kateri ravno Beseda meso postane, ničesar pogrešalo, kar je za dostojno opravljanje te daritve potrebno, n. pr. mešna oblačila, svete posode, kinč altarja itd.

Okoliščine časa pa so tako nanesele, da se je te drugi namen: delaj družbenim dolžnostim pridjal.

Ko je namreč začelo pešati cerkveno življenje, temu nasprot pa dalje bolj se širiti vnemarnost za vero, za cerkev, za lepoto Božjih hiš in za službo Božjo, je moralo slednjič do tje priti, da so pošli bogati zakladi dragocenih cerkvenih posod in krasnih oblačil, katere je doba, močna v veri, nakupičila, in ker se je novega le malo pripravljalo, so nazadnje cerkve po mestih in na kmetih tako ubožale, da je bila marsiktera ubogemu betlehemskemu hlevcu jako podobna. Starejši dušni pastirji še gotovo hranijo britkih spominov, v kako zapuščenih cerkvah in loznic oblačilih so kakor mladi duhovniki službo Božjo opravljali.

Kaj bi bilo bolj naravnega, kakor da je tolika nedostojnost, s katero so se najsvetejše skrivnosti obhajale, najpoprej do srca segla družbam večnega češčenja, in da so te pred vsem sklenile, svoje moči v to združiti, da se tej gnjusobi na svetem mestu konec stori, in sicer potem, da so poglavitnemu namenu večnega češčenja dodale še drugega, namreč pomoč za uboge cerkve? Tako se je zgodilo najpoprej v Bruselju na Belgijskem l. 1843, pozneje na Bavarskem in l. 1857 v Beču.

Tukaj so prvo družbo osnovale neke pobožne góspé. Ta družba je bila 4. aprila l. 1858 po cerkvenih postavah vstanovljena in mesca julija istega leta od papeža Pija IX. za glavno družbo celega avstrijskega cesarstva povzdignena, to je, s pravico obdarjena, da si sme vsepovsodi pridruževati samostojne okrajne družbe, kakor se že več let sem v prav mnogih mestih nahajajo, n. pr. v Lincu, v Pragi, v Olomucu, v

Bernu, v Pešti, v Gradcu, v Celovecu, v Ljubljani, v Gorici, v Trstu, in v Inomostu in Bocenu na Tirolskem.

Bogu bodi hvala! Zdaj po že več, kakor osemnajstletni škofovski izkušnji vam zamorem, preljube ovčice moje! zasluženost spričevanje dati, da je vaša darežljivost vse hvale vredna, s katero ste dosihmal skrbeli za vaše cerkve, za njih lepoto, za svete posode in za vse, kar se pri Božji službi potrebuje.

Vsaj sem v teh letih že več kakor dvajset cerkev posvetil. Iz koliko zvonikov se glasi novo ubrano zvonjenje, — v kratkem kamorkoli sem prišel po svojih škofovskih obiskavah, sem našel vzrokov, s kraljem Davidom izklicati: „Gospod! — verniki moje škofije — ljubijo lepoto tvoje hiše in kraj, kjer tvoje veličastvo prebiva.“ (Ps. 25, 8.)

Prosim Boga Očeta, da vas tudi zanaprej v tej gorečnosti ohrani, in vam enkrat obilno povrne, kar storite v čast one hiše, v kateri njegov edinorojeni Sin med vami prebiva!

Pri vsem tem družbe nikar ne spregledajte, katero vam denes priporočam.

Vsaj je krščanski ljubezni tudi to na skrbi, ali morebiti drugi pomoči ne potrebujejo, če tudi mi sami za sebe potrebe ne čutimo. Nahaja se še tudi v naši škofiji mnogo podružnic, katerim marsikaj potrebnega manjka. Kak mešni plašč ali kako betvo cerkvenega perila bi bilo tu in tam velika dobrota. Kar moči posamesne srenje ne zmorejo, to bodo lahko zmogle moči cele družbe.

Pa tudi zvonaj mej naše škofije bi taki darovi dobro došli, n. pr. ubogim katoličanom v Bosni in Hercegovini. Še le zdaj pod varstvom našega presvetlega cesarja, je tem ubogim revam mogoče, da si začnejo vsaj nekoliko dostojnejše kapele in cerkve zidati, namestu preubornih bajt, v katerih so dosihmal Božjo službo opravljali.

Toda preubogi so; kruta sila prejšnjih časov jih je prehudo potlačila; sami si zdaj pomagati ne morejo. Z zaupanjem se ozirajo na nas, ki smo njihovi bratje ne le po krvi, temveč še bolj po veri v Jezusa Kristusa. Naj ne bode osramoteno zaupanje, ki ga stavijo v našo bratovsko ljubezen!

Odpira se vam preljubi moji! nov delokrog krščanske pobožnosti, pa tudi krščanske ljubezni. Zato veselo in pogumno na delo! z ozirom na besede Kristusove: „Kar ste enemu mojih najmanjših bratov storili, ste meni storili.“ (Mat. 25, 40.)

Bolj na drobno vas bodo o družbi vaši dušni pastirji podučili.

Milost Božja bodi vselej z vami. Amen.

Postno naročilo za leto 1881.

Z dovoljenjem sv. Očeta Vam podelim za tekoče leto iste polajšave postne zapovedi, ktere so se Vam lansko leto oznanile; namreč:

I. Pri jedi si pritrpati in se le enkrat na den do sitega najesti, je zapovedano:

1. Vse dni štirdesetdanskega posta (korizme) razun nedelj.
2. Vsako kvaterno sredo, petek in soboto.
3. V adventu vsako sredo, in petek (namesti postov, ktere so imeli svoje dni pred prazniki sv. apostolov).
4. O biljah ali dnevih: pred binkoštni (Duhovem 4. junija); pred praznikom sv. apostolov Petra in Pavla (28. junija); pred praznikom vnebovzjetja Matere Božje (velika Gospojnica, 13. avgusta); pred praznikom vseh svetih (31. oktobra); pred praznikom čistega spočetja Marije device (7. decembra) in pred Božičem (24. decembra).

II. Mesene jedi so prepovedane:

1. Vsak petek celega leta.
2. Vsako kvaterno sredo, (petek) in soboto.
3. Na pepelnico in tri poslednje dni velikega tjedna.
4. Ob zgoraj imenovanih biljah: pred binkoštni (Duhovem), Petrovem, veliko Gospojnico, vsemi svetmi, čistim spočetjem Marijinem, in pred Božičem.

III. Gledé polajšave velja to-le:

1. Za celo škofijo. Kadarkoli pride zapovedani praznik na tak den, ko je meso jesti prepovedano, (n. pr. petek), se sme na tak praznik meso vživati, brez da bi dolžnost bila, se zavolj tega prejšnji den mesa zdržati.

2. Za posamezne kraje. Kjerkoli se bo ob petkih ali drugih takih dneih, ko je meso jesti prepovedano, sejem obhajal, kjer se veliko ljudstva zbere, tam se sme na sejmovi den meso zavživati. —

3. Za posamezne osebe.

a) Vse dni med letom, razun pepelnice, treh zadnjih dni velikega tjedna in dveh bilj, pred binkoštni namreč in Božičem, smejo mesene jedi zavživati:

Delalci v rudokopih in fabrikah.

Popotniki, ki v gostilnicah in krčmah jedó.

Tudi drugi (tedaj ne samo popotniki), kteri n. pr. v mestih, trgih itd. navadno v gostilnico na hrano hodijo.

b) Vse dni med letom, razun edinega velikega petka, smejo mesene jedi zavživati:

Kondukerji na železnicah.

Vsi, ki z železnico potujejo, in so prisiljeni na železniških postajah v ondotnih gostilnicah si hrane vzeti.

Boleniki v toplicah, na slatinah ali v drugih zdravilstvenih zavodih, s svojimi domačimi in strežniki vred. Ne velja pa ta polajšava za tiste, ki le kar za kratek čas v toplice, na slatino itd. hodijo.

c) Vse dni med letom, brez vse izjeme, smejo mesene jedi zaživati :

Taki ubogi, kateri si zavoljo presilnega uboštva v jedeh zbirati ne morejo, ter so prisiljeni jesti, karkoli se jim dá (tedaj le takrat, kadar postnih jedi za vbogajme ne dobijo). Sploh vse one osebe, ktere in kakor dolgo pri takih ljudeh za hlapce, dekile itd. služijo, ali iz drugih uzrokov pri njih stanovati morajo, kjer se nikoli postne jedi na mizo ne postavijo. Vendar naj se, ako je kolikaj mogoče, vsaj na veliki petek mesenih jedi zdržijo.

4. Za vse postne dni med letom in štiridesdenski postni čas tudi ob nedeljah je pa naravnost prepovedano, pri enem in istem obedn mesene jedi in ribe zavživati. Vzrok te prepovedi je v tem, da kdor ribe je, s tem očividno kaže, da mu postne jedi ne škodujejo, da tedaj polajšave ne potrebuje.

5. Vsi, kateri o spregledanih postnih dneh mesó vživajo, so dolžni, vsak tak den, tedaj tudi ob sobotah med letom, pobožno in v duhu pokore moliti tri očenaše in česčenamarije in apostolsko vero v čast britkega trpljenja Gospoda našega Jezusa Kristusa.

Pri kateri hiši je več ljudi pri mizi, naj se ta molitev na glas in vzajemno opravi.

Sploh pa opominam v Gospodu vse tiste, ki se bodo postne polajšave posluževali, da bi o postnih dneh toliko obilnejše dobra dela krščanskega usmiljenja opravljali, in ostanke svoje mize, ali to, kar sami sebi pritrğajo, radodarno ubogim podelili.

6. Bolnikom za nekoliko časa še večo postno polajšavo podeliti, so dušni pastirji in spovedniki pooblašeni. Kdor hoče pa stalno, to je, za zmirom od postne zapovedi oproščen biti, se more v posebni prošnji na mene obrniti, in tehtne vzroke svoje prošnje navesti.

7. Namesti masla se sme rabiti mesena začinba (špeh) ob vseh navadnih petkih med letom, to je, izvzeti so le kvaterni petki in veliki petek.

V Mariboru na den sv. cerkvenega učenika Janeza Krizostoma, 27. januarja 1881.

JAKOB MAKSIMILJAN,

knez in škof.

Opomba. Te pastirski list s postnim naročilom vred naj se v vsaki farni cerkvi na pustno nedeljo (kvinkvagesima) vernemu ljudstvu z prižnice bere. Med letom pa naj se še vsak post posebej prejšnjo nedeljo oznani.